1. кеше-уйлау сәләтенә ия булган акыллы җан иясе. +

намус - үз тәртибеңне бәяләү хисе. +

8Т-4

мактану - үз-үзеңне мактап сөйләү. +

аят-гаеп эшләгәннән соң уңайсызлану, үкенү +

яхшылык - файда эшләү, изгелек. + 5

2. абыйны, апаны тыңдап тәмамлыклар, чөнки бер үк сорау-

га җавап бирәләр. 7б.

3.

көзнең - [көзнөң] +

каяш - [койаш] +0,5

көндез - [көндөз] -0,5

болыт - [болот] +

яңгыр - [йаңгыр] 0,5 / 3,5

4.

Кем тырыша, шул таба - тырышкан кеше барында эшләр

тырышкан, ташка кадак кагар.

Мин шуны гына беләм: ел елга охшамый - ел елга охша-

маганны, мин бик яхшы беләм.

Без мәктәпкә барганда, яңгыр яуды - яңгыр явып тора

иде, без мәктәпкә барганда.

Укытучы килеп керде, һәм дәрес башланды - укытучыбыз

килеп керүгә, дәрес башланды.

Укытучыбыз ничек аңлатса, шулай эшләдек - укытучыбыз

аңлатканча эшләдек. 5б.

5.

Баланың исеме - Әхилиҗан, дустым.

Баланың - исем, уртаклык, и.к., б.с., аерым, тартым б-н төрлән-

мәгән. +

Исеме - исем, уртаклык, б.к., б.с, III зат б.с. тартымы белән

төрләнгән. +

Әхилиҗан - исем, ялгызлык, ? 0,5.

дустым - исем, уртаклык, I зат тартымы белән төрләнгән,

б.с., б.к., ~~тәмамлык~~ эндәш сүз 0,5 7,5 +

9. Тезмә - иҗекләре билгеле бер ритмик тәртип эчендә итеп

торган шигырь юлы, такмак, строфа, куплет, мәкаль.

Ритм - билгеле элементларның ешлык белән иҗатлану-

ы. +

Рифма - шигырьдә ике яки берничә юл ахырындагы сүзләр-

нең авазлашуы, бердән яңгыравы, охшашлыгы. +

Строфа - шигырьнең ике яки берничә юлын ритм-рифма

һәм эчтәлек ягыннан берләштереп мөстәкыйль-

ләштерелгән торган берәмлек кисәк. + 7б.

Үлчәм - размер ~~+~~ —

Повесть - эпик төрнең бер жанры яки хикәяләп язылган әсәрнең бере. Повестьта бер-берсенә бәйләнгән вакыйгалар сурәтләнә. Герой тормышындагы бар-лык чор яктыртыла, башка персонажлар да төп герой тирәсендә хәрәкәт итә. + 5б.

8.
„Шүрәле" - Г. Тукай язган поэма. Бу бик үзенчәлекле әсәр. Әсәрдә бер егет урманга утынга бара. Барып җитү белән эшләргә тотына. Аның алдына Шүрәле килеп чыга. Шүрәле аны кытыклап үтерергә тели. Ләкин малай аны хәйләкәрләп бармагын бүрәнә ара-сына кыстыра. Шүрәле нишләргә белмичә акыра һәм үзенә булышырга дусларын чакыра. Шүрәле малайның исемен сорады, малай аны алдап Былтыр диде. Шү-рәленең дуслары аннардан килделәр. „Былтыр кыстыр-ган бармагыңны быел сагынасыңмы?!" диделәр.
Бу әсәрдә автор безне бу егет кебек батыр, кыю, алды-бызда чыккан авырлыкларга бирелмәскә өйрәтә. 5б.

6.
„Кара урман". Алай дигәч күңелебезгә караңгылык, ямьсезлек килә. Агачларда яфраклар юк, җирдә кап кара туфрак күз алдыбызга килә. 1б.

10. „Мәктәп директоры булсам..."
Мин мәктәп директоры булсам, күп нәрсәне үзгәр-тер идем.
Беренчедән, балаларга укырга яхшы условиелар ясар идем. Чөнки балалар мәктәпкә теләк белән килсеннәр өчен парталар, урындыклар, такта һ.б. Яхшы укучыларга степендиялар бирер идем.
Икенчедән, укытучыларга күп түләр идем. Чөнки укы-тучылар балалар белән эш-эшләреннән дә күп вакыт үткәрәләр. Балалар, укытучыларны хөрмәт итәргә ти-ешләр. Алар безгә яхшылык кына телиләр. Һәм үскәч-тән соң яхшы кешеләр булыр өчен барысын да эшлиләр.
Өченчедән, библиотекага яңа авторларның китапла-рын кайтарыр идем. Чөнки балаларга яңа китап-ларны укырга кызыграк булыр иде.

Дүртенчедән мәктәпләрдә татар теленә ту-
рәли кызыклы конкурслар үткәрер идем. Татар я-
чылары белән очрашулар оештырыр идем.

Минемчә, мәктәп директоры бик-бик зур вазифа. Чөнки син үзең өчен генә түгел, ә башка кешеләр өчен дә җавап бирәсең. Үзең артыңнан әйдәп барасың.

10б.

Мезитова Р.Р. - [подпись]
Хасанова Г.А. - [подпись]
Габдрахманова Э.М. - [подпись]

Олимпиада по татарскому языку 8Т-1
8 класс.

1) Кеше - биосоциаль җан иясе ✓ 0,5
Намус - кешедә булган бер сыйфат. —
Мактану - үз-үзеңне хуплау +
Оят - берәр хәлдән соң кешеләр арасында хурлык хисе тою. +
Яхшылык - кешегә, табигатькә яки үзгә әйбергә файда китерү. + 3,5

2) Әни абыйны да, апаны да, мине дә ярата.
Бу җөмләдә „абыйны", „апаны", „мине" тиндәш кисәкләр булып килгәннәр. Алар җөмлә кисәкләре буенча тәмамлык булып белдерелә. „Абыйны" һәм „апаны" исем белән белдерелә, „мине" алмашлык белән белдерелә. 5б.

3) Көзнең [көзнең]
Каен [кыяйн] —
Кондез [кондөз] 0,5
Болыт [болот] +
Янгыр [янгыр] 1,5

4) Кем тырыша, шул таба. Укытучыбыз ничек анлатса, шулай эшләдек - синонимнар. —
Мин шуны гына беләм: ел елга охшамый. Без мәктәпкә барганда, янгыр яуды. Укытучы килеп керде, һәм дәрес башланды. - синонимнар. — 0.

5) Баланың исеме - Рәхимҗан, дустым
Бу җөмлә бер компоненттан тора. Бу җөмлә эндәш сүз белән катлауланган.
Баланың - исем, уртаклык исем, берлек санда, иялек килешендә, тартым белән төрләнмәгән, җөмләдә аергыч булып килгән. +
Исеме - исем, уртаклык исем, берлек санда, баш килештә, тартым белән төрләнгән, III зат берлек сан, җөмләдә ия булып килгән. +
Рәхимҗан - исем, ялгызлык исем, берлек санда, баш килештә, тартым белән төрләнмәгән, җөмләдә хәбәр булып килгән. +
Дустым - исем, уртаклык исем, берлек санда, баш килештә, тартым белән төрләнгән, I зат берлек сан, җөмләдә эндәш сүз булып килгән. + ~~2б~~ 9б.

6) Мин „Кара урман" җырына 7/10 бәясен бирер идем. 0

7) Повесть жанры - бик еш кулланыла торган жанр. Повесть жанрының үзенчәлекләреннән берсе - эчтәлекле булуы. Повестьта табигать, образлар, вакыйгалар бик эчтәлекле бирелә. 2б

8) Габдулла Тукайның „Шүрәле" әсәренең балаларны тәрбияләү торган ягы бик әһәмиятле. Чөнки элек балалар урманга барырга телиләр, ә аларның әти-әниләре аларга, шул әсәрне укып, анда Шүрәле яшәгәнен әйткәннәр.
Тагын бер ягы һәркемгә ошанмаска өйрәтә. — 3б.

9) Ритм-шигырьдә булган интонация белән паузалар. —
Рифма-шигырьдәге сүзләрнең бер-берсенә охшаганлыклары. +
Строфа-шигырьдәге юллыклар. —
Тезмә-шигырьдәге сүзләрнең төзелеше. —
Үлчәм-шигырьдәге сүзләрне үлчәү. —
1,5

10) Мәктәп директоры булсам, мин мәктәбемне бөтенләй үзгәртер идем. Тышкы сары төсле кирпечтән ясар идем һәм зур һәм киң ишек алды ясап, шунда ак колонналар куяр идем. Мәктәп өчен яшелгә буятырмын.

Мәктәптә дәресләр 9 сәгатьтә башланыр иде һәм дәресләр 35 минут барыр иде. Укыту буенча бер кагыйдә кертер идем: балаларны һәрберсенә үзенә ошаган һәм киләчәктә кирәк булган фәннәргә генә укытырга, алар үзләре теләгән фәннән экзамен бирергә булсын иде. Мәктәпкә яңа техника алырмын һәм дәресләрдә интерактив уеннар уйнатырмын. Мин шундый директор булырга телим.

9б.
Бедрать

Мезитова Р.Р.
Хасянова Г.А. - Хf
[illegible]

1 кеше - акыллы зат, уйлау сәләтенә ия булган җан иясе +
8Т-3
2. намус - үз тәртибеңне бәяләү хисе +
3. яхшылык - ярдәм итү, изгелек +
4. оят - гаеп эшләгәннән соң уңайсызлану, уку +
5. мактану - үз-үзеңне мактап сөйләү + 5б.
2) абыйның, апаның 4б.
3) сүзнең - [сөзнөң] +
кояш - [кыйаш] ✓
көндез - [көндөз] ✓
болыт - [болот] +
яңгыр - [йаңгыр] ✓ 3,5
4) Кем тырыша, шул таба - тырышкан эшлә нәрсәне дә таба ала +
Мин шуны гына беләм: ел елга охшамый - Бертөсле булган еллар юк +
Без мәктәпкә барганда, яңгыр яуды - Без мәктәпкә килгән вакытта китереп яңгыр яуды +
Укытучы килеп керде, һәм дәрес башланды - Укытучы килгәч, без дәресне тотындык +
Укытучыбыз ничек аңлатса, шулай эшлибез - Укытучының аңлатуына карап, без эшлибез + 5б.
5 баланың - исем, уртаклык, б.с., и.к., тартылмаган, аерылыш +
исеме - исем, уртаклык, б.с. б.к., III зат берлек саны тартымы белән тартылган, ~~тәмамлык~~ и.к. 2б
Рәхимҗан - исем, ялгызлык, б.с., б.к., тартым белән тартылмаган, ~~ияхәбәр~~. 2б -

дистым-исем, уртаклык, I зат тартымы белән төрләнгән.
б.с., б.к., ~~тәшамлык~~ т. экрэж. сер. 2б. 8,5

6. Кара урман - ул караңгылык, начарлык булган җир. Анда төрле-төрле җеннәр, куркыныч катбаннар яши. 1б.

7. Повесть - эпик төрнең бер жанры. Повестьта бер-берсенә бәйләнгән вакыйгалар сурәтләнә. 5б.

8. „Шүрәле" әсәре Габдулла Тукайның әсәре. Ул аның үзенчәлекле әсәре. Батыр утынга бара, килеп җитә дә утын яра башлый. Аның алдына шүрәле килеп баса. Ул аны кытыклап үтерергә тели. Ләкин аны алдап Батыр аның кулын утын арасына тыгылдыра. Шүрәле нәрсә эшләргә белмичә акыра башлый.
Бу әсәр безне батырлы булырга, курыкмаска өйрәтә. 4б.

9. строфа - шигырьнең ике яки берничә юлын ритм-рифма һәм эчтәлек ягыннан берләштереп мөстәкыйльләштергән берәмлек, кисәк. +
ритм - ниндидер бер элементларнең ешлык белән кабатлануы. +
рифма - шигырьдә ике яки берничә юл ахырындагы сүзләрнең авазлашлыгы, бердәй яңгырашы. +
тезмә - иҗекләре билгеле бер ритмик тәртип көен итә торган шигырь юлы, куплет, тайпак, строфа. +
10. ~~үлчәм I размер~~ 7б

„Мәктәп директоры булсам..."

Мин мәктәп директоры булсам, беренче чиратта мәктәп тәртибен дөресләр идем. Чөнки укымаган балалар белән аны төзәтергә кымачаулылар.
Икенче итеп мәктәп библиотекасына яңа авторлар язган китаплар алып куяр идем. Чөнки минем бик тә укыйсы килгән һәм дә башкаларның да ...

кебек булуын телим. Тагын берсе тәртипсез-
кә күз ябкан укытучыларны мин мәктәбемнең
үренә дә кертмәс идем.
Мин мәктәпнең тышкы һәм эчке кыяфәтендә
үзгәрешләр калдырмас идем. Яңа компьютерлар,
парталар, шкафлар алыр идем.
Мин бик күп нәрсә эшләр идем инде. Бәлки
иң мөһиме мин татар теленә багышланган
кызыклы конкурс, викториналар үткәрер идем. Ул
минем иң зур хыялым.

10б.

Мезитова Э.Р. – [signature]
Хасянова Г.А. – [signature]
Гатфуллина Э.И. – [signature]